

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาพสังคมทุกสังคม การมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือกันในหลายฝ่ายในการประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประเทศไทยก็เป็นอีกสังคมหนึ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จได้ ประเทศไทยเป็นชุมชนหนึ่งของชุมชนโลกที่ต้องการการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จากประวัติศาสตร์ความต้องการของประเทศไทยเรานั้นเกิดจากกลุ่มขุนนางทหาร ซึ่งเรียกตัวเองว่าคณะผู้ก่อการหรือคณะราษฎร ได้ทำการเปลี่ยนแปลงเมื่อปี พ.ศ. 2475 โดยล้มล้างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเพื่อสถาปนากการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้น นอกจากนี้ยังปราศจากจิตสำนึกที่ต้องการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (พรชัย เทพปัญญา, 2541 : 1-2)

หลังจากประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจปกครองไปสู่ประชาชนตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญมากขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพราะสังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ จะพิจารณาได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญในสองระดับ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองระดับชาติและการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีตั้งแต่กิจกรรมการคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารกิจการสาธารณะของท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่างๆ เช่น พுகฎขุมทางการเมือง การเขียนบทความหรือจดหมายไปแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการรวมตัวประท้วงในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์หรือการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2545 : 44-45)

การกระจายอำนาจรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้เน้นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นหน่วยงานกลาง เพื่อเตรียมความพร้อมในการกระจายงานและคน การกระจายอำนาจเป็นหลักการอย่างหนึ่งซึ่งยึดถือเสรีภาพและประชาธิปไตยเป็นสำคัญ เพราะเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน ดังนั้น การปกครองตนเองของท้องถิ่น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานสนองความต้องการของประชาชน ในด้านการให้บริการของรัฐที่เข้าถึงประชาชน

เทศบาลถือว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญ และใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลัก ซึ่งหลายประเทศประสบความสำเร็จในการใช้ “เทศบาล” เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย สำหรับสังคมไทยเทศบาลเป็นรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมืองที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 จนถึงปัจจุบัน เทศบาล (Municipality) ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองตนเอง (Self Government) ของประชาชนที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ เทศบาลเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นที่ใช้สำหรับชุมชนเมือง (Urban Area) อันเป็นเขตพื้นที่ความเจริญมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น เป็นย่านที่ประกอบพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเป็นหน่วยการปกครองที่สำคัญของเมืองต่างๆ นับตั้งแต่เมืองเมืองเล็กไปจนถึงเมือง หรือแม้แต่กระทั่งเมืองมหานคร (Metropolis) อาทิเช่น นิวยอร์ก บอสตัน ชิคาโก ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือโตเกียว โอซาก้าในประเทศญี่ปุ่น เมืองเหล่านี้ล้วนมีการปกครองในรูปแบบเทศบาล (Municipality) กันทั้งสิ้น และในประเทศไทยก็เป็นระบอบการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความสำคัญยิ่งเป็นการกระจายอำนาจทางการปกครองในลักษณะของการให้อำนาจแก่ประชาชน (Devolution) โดยการกระจายอำนาจทั้งในทางการเมือง (Political Power) อำนาจในการบริหาร (Administration power) มีอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) (ไชยพร ตัณฑ์จิตตานนท์. 2536 : 2)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทำนองการสนับสนุน หรือเชิงต่อต้านรัฐบาลที่กำลังคงอยู่ได้เหมือนกัน ด้วยเหตุนี้การรณรงค์ของประชาชนเพื่อแสดงถึงข้อคิดเห็นของเขาต่อประเด็นทางการเมืองทุกประเภทจึงเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เราจะเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือกลุ่มการเมือง การเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประท้วงทางการเมือง การนัดหยุดงานด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือวิธีการต่างๆ ที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะ รวมถึงการต่อต้านรัฐบาลหลายๆ ประการ เช่น การปฏิเสธไม่จ่ายภาษีให้กับรัฐ หรือการหันเหไปเข้ากับกลุ่มทางการเมืองกลุ่มอื่น รวมถึงการเป็นสมาชิกของ

กรรมาธิการที่ปรึกษารัฐบาล การเป็นสมาชิกของบอร์ดในองค์การรัฐวิสาหกิจ การมีส่วนร่วมในการบังคับใช้นโยบายสาธารณะทางสังคม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังรวมไปถึงกิจกรรมการเมืองระดับท้องถิ่น เช่น การรณรงค์เรื่องที่พักอาศัย หรือประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น (ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร. 2547 : 170)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสามารถกระทำได้ในลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ การร่วมกลุ่มผลประโยชน์ การแสดงออกด้วยการกระทำ (Cummings and Wise. 1971 : 13 – 17 ; อ้างถึงใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ. 2549 : 34)

ในส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง ประสบปัญหา ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมาก จากข้อมูลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่เลือกตั้งที่ผ่านมา (12 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551) พบว่า มีประชาชนมาเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 5,051 คน จากประชาชนทั้งหมดจำนวน 8,280 คน คิดเป็นร้อยละ 61 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะเขตเลือกตั้งที่ 1 มาใช้สิทธิ น้อยกว่าเขตเลือกตั้งที่ 2 คือ เขตเลือกตั้งที่ 1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 4,296 คน ผู้มาใช้สิทธิ 1,945 คน คิดเป็นร้อยละ 45.27 เขตเลือกตั้งที่ 2 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 3,984 คน ผู้มาใช้สิทธิ 3,106 คน คิดเป็นร้อยละ 77.96 (เทศบาลตำบลขามเรียง. 2554 : 20)

ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ในเขตเลือกตั้งที่ 1 ขาดการมีส่วนร่วมด้าน การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ การร่วมกลุ่มผลประโยชน์ การแสดงออกด้วยการกระทำ อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งก็จะมีผลกระทบต่อภารกิจเติบโตทางการเมืองของเทศบาล รวมทั้งมีผลกระทบต่อการพัฒนาในด้านอื่นด้วยไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม หรือเศรษฐกิจ

แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ไม่สามารถเข้าร่วมรับฟังได้ด้วยตนเอง จึงต้องอาศัยตัวแทนของประชาชนหรือที่เรียกว่า “ผู้นำหมู่บ้าน” ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อเป็นตัวแทนของหมู่บ้านและจะได้นำไปถ่ายทอดให้สมาชิกในหมู่บ้าน ได้รับรู้ข้อมูลตรงกันจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้าน ให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์คั่นหาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านต่อไป จึงได้จัดทำงานวิจัยเรื่องนี้ขึ้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านอยู่ในระดับใด และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องใดบ้าง ผู้นำหมู่บ้านมีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 จำแนกผู้นำหมู่บ้านตามเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้นำหมู่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้นำหมู่บ้านแยกตามเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ (Cummings and Wise. 1971 : 13 – 17 ;

อ้างถึงใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ. 2549 : 34)

- 1.1 การเลือกตั้ง
- 1.2 การเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง
- 1.3 การแสดงความคิดเห็น
- 1.4 การรวมกลุ่มผลประโยชน์
- 1.5 การแสดงออกด้วยการกระทำ

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้านที่อาศัยในพื้นที่เทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ หมู่บ้านละ 1 คน อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน หมู่บ้านละ 1 คน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 5 คน กลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่บ้านละ 10 คน กรรมการหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 คน รวมประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 203 คน (เทศบาลตำบลขามเรียง. 2554 : 8 -10)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้าน กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 เขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 185 คน โดยใช้สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างของ ยามานะ (Yamane. 1973 : 727)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ (Cummings and Wise. 1971 : 13 – 17 ; อ้างถึงใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ. 2549 : 34)

- 3.2.1 การเลือกตั้ง
- 3.2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง
- 3.2.3 การแสดงความคิดเห็น

3.2.4 การรวมกลุ่มผลประโยชน์

3.2.5 การแสดงออกด้วยการกระทำ

4. ด้านพื้นที่

พื้นที่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะเขตการเลือกตั้งเขตที่ 1

5. ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระหว่างวันที่ 1 – 30 มีนาคม 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาคประชาชน มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในเวทีสาธารณะด้วยรูปแบบต่างๆ การได้รับความเคารพในสิทธิชุมชน โดยไม่ได้ใช้อำนาจกำหนดคน โยบายสาธารณะ แต่มีหลักธรรมาภิบาลในการบริหารบ้านเมืองและท้องถิ่น เป็นเรื่องราวที่องค์กรทุกแห่งต้องร่วมกับภาคประชาชนสร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

เทศบาลตำบลขามเรียง หมายถึง หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ในการวิจัยครั้งนี้คือ เทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

เขตเลือกตั้งที่ 1 หมายถึง เขตการเลือกตั้งตามประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 9 หมู่ที่ 10 หมู่ที่ 16 และหมู่ที่ 20

ผู้นำหมู่บ้าน หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจหรือตำแหน่งที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำ มีอิทธิพลในการบริหารจัดการ เป็นผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการประสานงาน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารพัฒนาท้องถิ่นและนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือนักวิชาการ หรือผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา องค์กรฝึกรอบรมในสถาบันของรัฐ องค์กรอิสระ สมาคมวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องทางด้านอุตสาหกรรม เครื่องประดับและอัญมณี

อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน หมายถึง บุคคลที่อาสาและสมัครใจโดยไม่หวังประโยชน์ตอบแทนเป็นสินจ้างใดๆ เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยจะต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกำหนดไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง

กำนัน หมายถึง ผู้ป้องกัน ผู้ดูแล ผู้รักษา ผู้ปกครองลูกบ้านเหนือผู้ใหญ่บ้าน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ที่เป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

สารวัตรกำนัน หมายถึง ผู้ที่กำนันเลือกให้ช่วยเหลือกำนัน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ที่ผู้ใหญ่บ้านเลือกให้ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้าน ในแต่ละกลุ่มบ้านและได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย (Change Agents) การสื่อสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่างๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค

กลุ่มสตรีแม่บ้าน หมายถึง การรวมตัวกันของสตรีตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามต้องการของกลุ่ม

กรรมการหมู่บ้าน หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

การเลือกตั้ง หมายถึง การที่ผู้นำหมู่บ้านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ในเขตเทศบาล ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หมายถึง การที่ผู้นำหมู่บ้านไปใช้สิทธิทางการเมือง โดยระบบกลุ่มการเมืองด้วยการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

การแสดงความคิดเห็น หมายถึง การที่ผู้นำหมู่บ้านไปใช้สิทธิใช้เสียงต่อการเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ที่อาจจะเป็นการติชม สนับสนุน คัดค้าน แสดงความคิดเห็น โดยชอบธรรม เช่น การพูด การเขียน ในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

การรวมกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่ผู้นำหมู่บ้านรู้จักคุณค่าของกลุ่ม มีการรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารในการแสวงหาวิธีการดำเนินการต่างๆ เพื่อประโยชน์ของกลุ่มในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

การแสดงออกด้วยการกระทำ หมายถึง วิธีการแสดงออกในความคิดเห็นความต้องการ ของกลุ่มด้วยการเดินขบวน การนั่งประท้วง การร่วมลงชื่อในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเทศบาลตำบลขามเรียง
2. ผลของการศึกษาสามารถนำไปเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผน หรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านการเมือง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการเมือง การบริหาร และสอดคล้องกับหลักการของเทศบาลอย่างแท้จริง
3. ผลของการศึกษาสามารถนำไปกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลขามเรียง เพื่อให้การพัฒนาด้านการเมืองมีแผนการดำเนินงานและวิธีปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับสภาพที่ปรากฏจากหลักฐานที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์